

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

39. szám.

Debrecen, 1929 szeptember 28.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A kollégium anyagi helyzete.

Húsz esztendő nem túlságosan hosszú idő egy többszáz esztendős intézmény életében. Semmiesetre sem olyan hosszú, hogy a bekövetkezett változások mellett a régi állapotok csak kuriozumként legyenek vizsgálhatók. Húsz esztendővel ezelőtt részben már ugyanazok az emberek álltak a kormányrúd mellett, akik ma, a húsz év előtti ifjak még most sem öregek s a húsz év előtti férfiak nem szükségképpen aggasztánok.

Mindazáltal szívesebben vettem volna összehasonlítási alapot a tíz, vagy tizenöt év előtti állapotokat. Csakhogy ezek az esztendők már háborúba estek, tehát normális viszonyokat nem mutathatnak. Ezért mentem vissza húsz év előltre.

A kollégium egész gazdálkodását nem vettem tárgyalás alá, az nagyon is hosszadalmas lenne, csupán az úgynevezett közszükségleti pénztár 1909 és 1929, pontosabban 1929—30. évi költségvetésének adataival foglalkozom.

Az 1909-iki költségvetésben ennél a pénztárnál 305,000 korona bevétellel szemben 321,000 korona kiadás volt előirányozva. Tehát már ez az év is költségvetési hiányt mutatott s annak folytán már onnan kezdve fokozottan vigyázni kellett a kollégium jövedelmeinek növelésére és kiadásainak apasztására.

A mostani költségvetés szerint 246,000 P bevétellel szemben 318,000 pengő kiadás van előirányozva, vagyis 72,000 pengő költségvetési hiány. Eszerint a kiadások összege pengőben körülbelül ugyanannyi, mint volt húsz év előtt koronában, a bevétel ellenben pengőben is 60,000-rel kevesebb, mint volt akkor koronában. Ha az aranykoronákat pengőre számítjuk át, az 1929-iki bevétel 108,000 pengővel kevesebb, mint húsz év előtt, a kiadás ellenben csak feleannyival, 54,000 pengővel.

Egyelőre csak a kiadások kérdésével kívánok foglalkozni. Mert köztudomású, hogy a szóban forgó húsz esztendő alatt a kollégium nevezetes része, a három akadémiái tanszak, megszűnt és csak a gimnázium, meg a tanító-

képző-intézet maradt meg, amikhez most sorakozik egyetlen kezdőosztályával a polgári iskola. Van ugyan lelkészképző és tanárképző-intézet is, azonban ezeknek a költségei nem ennél a pénztárnál vannak elszámolva, valamint külön pénztári alapok az internátusi, a konviktusi és az ösztöndíj-csoportok is, minekfolytán ezeknek a jótékonyági intézményeknek jobba, vagy költségesebbé válása nem gyakorol befolyást a közszükségleti pénztár helyzetére.

A tárgyalt pénztárból csak a tanárok fizetése, a tisztviselők és szolgák javadalma, a tanügyi felszerelések és a kollégium lételével kapcsolatos kiadások (adó, fűtés, világítás stb.) teljesíttetnek. De akkor meg érthetetlennek látszik, hogy a három akadémiái tanszaknak a megszűnése, éppen a drágább tanároknak a kimaradása csak ilyen csekély arányú változást okozott. Három tanszak megszűnt, kettő maradt, s a kiadások 15 százalékkal sem apadtak.

Nézzük egy kicsit közelebbről a dolgot.

A kiadásokat három főcsoportba osztom. Az egyik a tanárok fizetése, a másik az igazgatással járó költség, a harmadik az egyéb kiadás. Az egyéb kiadások közül kihagyom a tanügyi felszerelésre, tehát szorosán iskolai célra szánt összeget, ami 1909-ben 2425 korona volt, 1929-ben pedig 3800 pengő. Továbbá kihagyom azt a csekély ösztöndíjat, amit kivételesen ennél a pénztárnál számolnak el és az évjáradékokat, amely utóbbiaknak összege 1909-ben 6000 korona volt, 1929-ben pedig 26,000 pengő. Ezeknek figyelmen kívül hagyásával, a nem személyi kiadások összege volt húsz év előtt 54,340 korona, most pedig 113,000 pengő. Hát persze több az adó is, 6000 korona helyett 13,000 pengő, az épületfenntartás is, 10,000 korona helyett 23,000 pengő, de legnagyobb különbség van a fűtőanyag-szükségletnél: 1909-ben 2400 korona kellett erre, most több, mint 31,000 pengő. Ez a nagy különbség azonban csak egy részben esik a kiadások növekedésére, egy jó rész valójában bevétel-elmaradást jelent, tudniillik annak folytán, hogy a város a régen természetben adott fát régi alacsony árak mellett megváltotta s most drágán kell azt a mennyiséget megvenni.

Ezek a nem személyi természetű kiadások, levonva az előbb említett levonandókat, a közszükségleti pénztár kiadásainak 35 százalóját teszik most, míg 1909-ben csak 17 százalóját tették. De ha meggondolom, hogy a személyi kiadások a három akadémiai tanszak megszűnése folytán szükségképpen csökkentek, a személyi és dologi kiadások arányának ilyen megváltozását érthetőnek találom, bár az abszolút számokból a kiadások valóságos növekedését nem aggodalom nélkül látom.

De a személyi kiadásoknál vár a meglepetés. Ezek a személyi kiadások az összes kiadásoknak akkor 80 százalóját tették, most csak mintegy 50 százalóját. Az arányszám tehát sokkal csekélyebb. Abszolút számokban szemmel láthatóbb a különbség: akkor 256,000 korona volt, most 164,000 pengő. Csakhogy...

A személyi kiadásokból a tanárok fiztésére ment 1909-ben 218,000 koronánál több, az összes kiadásoknak majdnem 70 százalója, a tisztviselők és szolgák javadalmára pedig ment 37,278 korona, az összes kiadásoknak alig több, mint 10 százaléka. Most ellenben tanári fizetésre megy valamivel több 86,000 pengőnél, az összes kiadások mintegy 27 százalója, a tisztviselők és szolgák javadalmára 77,217 pengő, azaz az összes kiadásoknak 25 százalója.

Hát akár százalékban veszem, akár abszolút számmal, az eredmény az, hogy ez a része a kiadásoknak kétszeresnél többre emelkedett a húsz esztendő alatt.

Ez a summa azonban megint két részre bontható: a tisztviselők, meg a szolgák javadalmára. Az utóbbi célra 1909-ben kiadott a gazda és 16 szolga, meg négy más alkalmazott részére 13,720 korona, most a gazdán kívül 12 szolga és öt egyéb alkalmazott részére nem egészen 28,000 pengő. Az alkalmazottak összes száma tehát hárommal kevesebb és a kiadás rájuk — a korona és a pengő közötti különbséget elhagyva — kétszer annyi. Ezen azonban senki sem csodálkozik. A háziasszonyok is tudják, hogy az olyan mindenféle lány, aki 20 év előtt 16—18 koronát kapott, most 40 pengőre tart igényt. A legalsóbbfokú jövedelmek mellett ez a jelentős emelkedés a nehéz megélhetési viszonyok mellett természetes. Legfeljebb arról lehetne szó, hogy a szegény ember vízzel főz elve alapján nem volna-e helyes a szolgák számát még redukálni. Például a kollégiumi portás munkájának jelentős részét az egyetemi nyomtatványok árusítása adja. Nem tudom, nem lehetne-e ezt egész tisztelettel az egyetemre hárítani s a portást inkább a kollégium érdekében foglalkoztatni olyan munkával, amely viszont más szolgát tehermentesítene.

A tisztviselőknél is körülbelül ugyanez az arány, ha őket összefoglaljuk. Húsz év előtt 24,000 korona ment ki, most mintegy 50,000 pengő. A pénztár személyzete akkor is négy ember volt, most is, akik akkor együtt 10,000 pengőt kaptak, most a kiegészítővel együtt 15,700-at, ami, ha hozzávesszük, hogy a pénz-

tár látja el a háznagy feladatainak nagy részét, tulajdonképpen azt jelenti, hogy nem 10,000, hanem 12,000 koronáról nőtt 15,700 pengőre ez a tétel. Itt az emelkedés tehát nagyon csekély. A számvevő díjazására az 1909-iki költségvetésben 1000 pengő van felvéve; akkor egy tanár látta el a számvevői feladatot. Most erre külön tisztviselő van, aki tulajdonképpen a gazdasági hivatal feje s van egy bizottság, mely a régi számvevő feladatát végzi; erre a két célra kimegy összesen 8230 pengő. Vagyis mindent összevéve, az egész gazdasági hivatal és ellenőrzése került 1909-ben 13,600 koronába, most pedig 24,000 pengőbe.

A gazdasági tanácsjegyző díja — ezt a munkát is egy tanár látta el — az írnokéval együtt 2720 korona volt; most a gazdasági tanácsjegyző és az írnoke 7000 pengőnél többet kapnak. Az ügyész díja volt 1200 korona és az írnoke részére kapott még 300 koronát; most ezzel az összesen 1500 koronával szemben áll 8679 pengő.

A komoly terhet pedig nem pusztán a fizetések emelkedése jelenti, hanem az, hogy tisztelt díjas állások nyugdíjas állásokká lettek, ami aztán hogy milyen mértékben terheli a kollégiumot, arról az a számadat tudna beszélni, amely a közszükségleti pénztárban a 6000 koronáról 26,000 pengőre emelkedett évjáradékok közt a tisztviselők és szolgák nyugdíjintézetének nem fedezett kiadásai fedezésére van előírva.

A kisebbé vált kollégium igazgatása tehát sokkal többre kerül. Az adminisztráció költsége annyi, mint a tanítás költsége.

A bevételek felett is jó lesz azonban egy kis szemlét tartani.

Néhány szó „Dévai Bíró Mátyás utódai“-ra vonatkozóan.

A K. Sz. folyó évi 30. számában egy rövid cikk keretében beszámoltam arról az elég érdekes beszélgetésről, amelyet a sukorói lelkészbeiktatás alkalmából az ottani plébános úrral folytattam. Elmondottam benne, az említett plébános kijelentései nyomán, hogy a sukorói plébános, Dévai Bíró Mátyás nagy hőroszunknak a legutolsó leszármazottja, aki ezen kijelentéseit a kezében levő nemesi oklevelükkel és más családi írományaikkal tudja igazolni. Egyben a közlemény végén rövid felhívást intéztem az arra hívatottjainkhoz, hogy amíg nem késő, kövessenek el mindent ezen iratok megszerzésére, amelyek olyan igen fontosak lennének a mi számunkra. Én akkor, amikor ama bizonyos beszélgetés történt, az idő előrehaladottságára való tekintettel, már nem mehettem el az érdekes plébánossal, hogy betekinthessek ama bizonyos iratokba, mivel a vonatkozó indult, amellyel haza kellett utaznom és Sukoró is távol van az állomástól, az én kis gyülekezetem is kilenc kilométerre van a mi állomásunktól és egyébként is estére járt már az idő, nem kockáztathattam meg a késedelemmel járó esetle-

ges ell
fárad
szaka
Így m
plébán
semmi
élemez
cikket
éppen
tem, l
nek és
gálni
A
úrnak
14-iki
tiája,
olvas
Révés
is a de
döttet
vesszű
kozom
vesen
a K.
kijelen
tani is
jelezte
kételk
R. I. ú
kozom
zottsá
akkor
majd
tól va
A
súlyos
Sziksz
annyi
metlen
kiderü

E
aránt
lelkész
hagyja
remény
eredme
gondol
családi
mazóir
tékesit
ez min
mostan
tik —
mátus
az erő
egésze
lelkész
mányo
vala.
Imre-fé
s az az

ges elkésést, valamint az ezzel járó hosszú és fáradságos (kb. 30 km.) gyalogló utat késő éjszaka olyan terepen, amelyet nem ismertem. Így megelégedtem a kérdéses ügyben nevezett plébános úr közlésével, annál is inkább, mivel semmi okom sem volt és nincs ma sem, hogy az élemedett öregúr szavaiban kételkedjem. A kis cikket megírtam úgy, amint tőle hallottam és éppen nem szenzációhajhászás okából cselekedtem, hanem nagynevű reformátorunk emlékének és anyaszentegyházunknak kívántam szolgálni általa, amikor a dolgot közzétettem.

Annál inkább meglep most Révész Imre úrnak fenti cím alatt a D. P. L. szeptember hó 14-iki számában közzétett érdekes reminiscenciája, amelyben több-kevesebb felületességet olvas reám a közölt híradással kapcsolatban. Révész Imre úrral szemben, még ha úgy állana is a dolog, nem mehetek annyira, hogy a sértődöttet adjam. Tőle még a megrovást is szívesen vesszük. Csupán annak megállapítására szoritkozom, hogy a sukorói plébános úr, akit én tévesen D. B. Gyulának írtam — Mihály helyett, a K. Sz.-ben megjelent híradásomban foglalt kijelentéseket tényleg megtette, amit bizonyítani is tudok. Szavaiban, mint már fentebb is jeleztem, akkor sem kételkedtem és most sem kételkedem, mert semmi okom sincs erre. Hogy R. I. úrnak olyan kurtán válaszolt, azon csodálkozom. És hogy mi oka van erre a nagy zárkózottságra, azt nem tudom, de utána nézek és akkor ismételt személyes tárgyalásaim után majd bővebben felderítem ezt az egész D. B. M.-től való származási történetet.

A K. Sz.-ben megjelent ama sajnálatos és súlyos tévedésre vonatkozóan pedig — amely Szikszó városát megszállott területre teszi — annyi a megjegyzésem, hogy az egy elég kellemtelen másolási hiba volt csupán, mint később kiderült, melyért én is elnézést kérek.

vitéz Bogár János.

*

Egyházi és tudományos szempontból egyaránt a legnagyobb örömmel fogadhatjuk vitéz lelkésztársunknak azt a bejelentését, hogy nem hagyja a dolgot annyiban. Csak éppen vérmes reményeket ne tápláljon se ő, se más a várható eredményre nézve. Azt ugyanis egyszerű utána-gondolással be kell látnunk, hogy ha az illető családi okmányok a Dévai Biró Mátyás leszármazóira nézve valamiféle tudományosan is értékesíthető lényeges adalékot tartalmaznának: *ez minden valószínűség szerint nem maradt volna mostanig titokban.* Hiszen a család — így állítattik — egészen a legújabb időkig teljesen református volt és még hozzá Szikszón lakott, ebben az erős református gyülekezetben, amelynek egészen napjainkig kettős lelkészsége volt s a lelkészek egyike vagy másika rendszerint tudományos és irodalommal is foglalkozó ember vala. *Csaknem lehetetlen hát, hogy a Révész Imre-féle alapvető Dévai-monographia (1862) s az azóta is aránylag elég sűrű egymásután-*

ban következett kisebb-nagyobb Dévai-tanulmányok (Fraknoi, Szilády A., Révész Kálmán, Tüdös István, Zoványi Jenő, Pruzsinszky Pál, csekélységem stb.) megjelenése ezeket a lappangó szikszói családtörténeti adatokat sohasem csalogatta volna nyilvánosságra. Annál is inkább, mert hiszen *Szikszó városának még történelmi kapcsolatai is vannak a nagy Dévaival*, aki egy rövid ideig az ottan, akkor híres iskolának volt a mestere (1540—1541). — Teljesen kizártnak azonban ennek ellenére sem lehet tartani azt, hogy ha csak egy homokszemnyivel is, de reálisan fognak az illető okmányok gyarapítani Dévaira és családjára vonatkozó hézagos történelmi tudásunkat. Én csak egyet kérek jóelőre mindenkitől: az okmányok tartalma kellő tudományos kritikai vizsgálat és feldolgozás nélkül ne bocsáttassék világgá, mert az egyháztörténelmi köztudatunkban amúgy is elég bőven levő naivitások számát — amikor sajtóhibákra és megbízhatatlan későkorú feljegyzésekre jubileumokat stb. építünk — nem kívánatos szaporítani s ezzel lépten-nyomon kompromittálni magunkat a rohamosan fejlődő világi és római katolikus egyházi történettudományosság előtt.

Azt végül talán mondanom sem kell ezek után, hogy érdemes vitéz lelkésztársamat a multkori kis cikkemmel annyira nem akartam megsérteni, hogy ott külön is hangoztattam egyéni jóhiszeműsége iránti teljes bizalmamat; aminthogy általában — Sebestyén Jenő barátom a bizonyossága — először nem is akartam nyilvánosság előtt tárgyalni az egész dolgot, csak az S. Szabó József cikke után éreztem kötelességemnek, úgyis, mint Dévaival valamikor foglalkozott egyén, úgyis, mint e lap egyik szerkesztője.

Révész Imre.

Templomszentelés Tiszaföldváron.

Szeptember 22-én ünnepélyes külsőségek között avatta föl főtiszteletű és méltóságos dr. Baltazár Dezső püspök úr a tiszaföldvári református egyház gyönyörűen megújított templomát. Előtte való napon, 21-én szombaton délelőtt 11 órakor a hevesnagykunsági egyházmegye tartotta lelkészi értekezletét, délután 3 órakor pedig őszi rendes közgyűlését az evangélikus kultúrházban, illetőleg az evangélikus templomban. A protestáns testvériség gyönyörű szép példáját nem hagyhatjuk itt megemlítés nélkül. Amíg a templomrenoválás tartott áprilistól kezdődőleg, ahogy Tiszaföldváron nevezik „A nagy egyház“ (értsd: református egyház), „a kis egyház“ (értsd: evangélikus egyház) templomában talált testvéri otthont. Másnap 22-én vasárnap kezdődtek az ünnepélyek. Főtiszt. és méltóságos dr. Baltazár Dezső püspök úr Futó András püspöki titkár kíséretében különvonattal érkezett a tiszaföldvári állomásra. Martfűn Patrubby István járási főszolgabíró szállt fel a vonatra püspök úr üdvözlésére. Az állomáson pedig Török Imre esperes üdvözölte a püspök urat a hevesnagy-

kunsági egyházmegye lelkeszi karának és világi előkelőségének élén. Majd elindult a kb. 30—40 kocsiból álló gyönyörű szép menet, 36 főnyi lovasbandérium, 100 magyarruhás leány festői csoportja, leventék díszzászlóalja, cserkészek, harangok zúgása tették még impozánsabbá az anélkül is gyönyörű szép menetet. A diadal-kapunál községi előjáróság élén Lévai Mihály főbíró, a templom előtt pedig Molnár Elemér lelkész a presbitériummal fogadta és üdvözölte a főpásztort, nemcsak mint püspököt, hanem úgyszólván mint a tiszaföldvári gyülekezet által nagyon szeretett férfiút, akit nemcsak a főpásztori minőségében fogad osztatlan szeretettel a községnek a lakossága, hanem mint magyar embert, a nagy magyar ügynek egyik legkiválóbb harcosát. Jóleső érzéssel fogadta püspök úr a tisztelet és a szeretet emez ékes és szép megnyilatkozásait. Az ünnepi istentiszteleten a püspök úr prédikált, Török Imre esperes úr pedig imádkozott. Dalárdák, szólóénekek, művészi orgonajátékok tették változatossá és felejthetlenné Tiszaföldvár község közönsége előtt e ritka ünnepi alkalmat. A közönség kb. 2000 főnyi volt a templomban, nagyon sokan azonban künttrekdedek, akiknek részére a Philips rádió-autó tette hallhatóvá a szép ünnepélyt. Ünnepély után küldöttségeket fogadott a püspök úr, azután pedig esperes és lelkész kíséretében látogatásokat végzett a községben. Két órai kezdettel közebéd volt, mintegy 600 résztvevővel, ahol az ünnepi toasztok során püspök úr főméltóságú Horthy Miklós kormányzó urat köszöntötte föl. Az ünneppel kapcsolatban generális vizitációt tartott főtiszt. Maklári Károly egyházkerületi főjegyző úr és Futó András püspöki titkár úr, melynek eredményéről az 5 órakor tartott dísz presbitéri gyűlésen tettek jelentést a püspök úrnak, kiemelve, hogy az egész hivatal, az egyháznak minden ügyeit a legnagyobb rendben, szinte mintaszerűleg találták kezelve s kinyilatkoztatták, hogy a tiszaföldvári nemes gyülekezet és egyház egyike azon gyülekezeteknek, amelyekre református egyházunk méltán büszke lehet. Egy jól sikerült ünnepély emlékével gazdagabban, a lelkekben a szeretet és a tisztelet hatványozott mértékben való hátrahagyásával távoztak el este fél hétkor az illusztris vendégek.

Az alsószabolcs—hajdúvidéki református egyházmegye közgyűlése.

F. hó 16. és 17-én tartotta az alsószabolcs—hajdúvidéki református egyházmegye évi rendes közgyűlését Debrecenben, a vármegyeház dísztermében, Bartha László esperes és Szomjas Gusztáv egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.

16-án délután volt az egyházmegye lelkesz-értekezlete Bakóczy András hajdúböszörményi lelkész-tanácsbíró elnöklete alatt. Megjelent az értekezleten az ORLE főtitkára, Csikesz Sándor professzor, ki a tárgyalásokon mindvégig

jelen volt s azokban részt is vett. Az értekezlet különösen a lelkeszek, tanítók, presbiterek templombajlásának kérdésével, ellenőrzésével s a hitéleti munkában való, minél intenzívebb részvételének módozataival foglalkozott. Komoly megbeszélés után az a vélemény alakult ki, hogy külön intézkedést a lelkeszértekezlet nem tart szükségesnek, mivel a Zsinat e tekintetben megfelelőleg fog intézkedni, a zsinati rendelkezéseknek elébe vágni nem óhajt, csupán figyelmezteti előre is az illetékeseket, hogy az egyházépítő munkában már most, önként nagyobb odaadással vegyenek részt, nehogy a törvény készenlétlenül találja s annak életbeléptekor minden átmenet nélkül kényszerüljenek engedelmessé válni, vagy a konzekvenciát levonni. Szó volt még a konfirmáció oktatás kapcsán arról, hogy az elmaradtak miként volnának konfirmálhatók? Egyesek a leventeoktatás keretében, mások az önkéntes jelentkezés útján gondolják pótolni. A megállapodás végre az lett, hogy mindenki a neki legmegfelelőbb módot válassza és a nem konfirmáltak nyilváníttatása aképpen történjék, hogy a konfirmáltak konfirmálásának időpontja a születési anyakönyv „jegyzet” rovatában jegyeztessék fel, így, akik elmaradtak, könnyen számbavehetők. Szó volt még gyülekezeti törzskönyv vezetéséről is, e tekintetben várja a központi intézkedést.

A vasárnapi iskolai tanítás, diakónus képzés, szegénygondozás képezte még élénk megbeszélés tárgyát. A diakónus képzés fontosságát, különösen Csikesz Sándor ORLE főtitkár hangsúlyozta és ismertette.

Kimondta a lelkeszértekezlet újból, hogy minden, az egyházmegye kötelékébe tartozó lelkész, az Országos Református Lelkeszgyűlésnek kötelezett tagja s utasította az egyházmegye pénztárnokát, hogy a tagdíjakat minden lelkésztől szedje be és küldje el az ORLE pénztárába. A lelkeszértekezlet idevonatkozó határozatát az egyházmegyei közgyűlés is jóváhagyta és megerősítette.

Szeptember 17-én, délelőtt 9 órakor volt a közgyűlés, melyet Bartha László esperes imája után Szomjas Gusztáv gondnok nyitott meg nagyszabású beszéddel. Foglalkozott a dr. Baltazár Dezső püspök Miskolcon és Vasgyáron tartott elnöki megnyitóira katolikus részről jövő újabb támadásokkal és fenyegetésekkel. Egyházmegyei közgyűlés bizalmát és ragaszkodását fejezi ki nagynevű, kebeléből elindult vezére iránt s biztosítja, hogy egyházunk igazáért folytatott küzdelmeiben mindig mögötte fog állani s szolgálatát készséggel felajánlja.

Dr. Molnár Béla egyházmegyei főjegyző, tanácsbíróvá való választása kapcsán, közgyűlés előtt az esküt leteszi.

Bakóczy András belmissziói előadó lemondásával belmissziói előadóvá Molnár Zoltán hajdúhadházi lelkészt választja.

Egerházy Lajos ORJÓ igazgató előadása kapcsán az ORJÓ temetkezési akcióját lelkeszek figyelmébe ajánlja.

Demjén Ferenc számvevő előterjesztése után az egyházmegye az Országos Nyugdíjintézetbe fizetendő díjaknak úgy a lelkészek, mint a gyülekezetek részéről csaknem 100%-kal való felemelését tartja kívánatosnak.

Nem a közgyűlés keretében, de ez alkalommal állapotok meg a lelkészek abban, hogy a Kálvineumok számára a háború előtt tett és elértéktelenedett 100 koronás alapítványok refundálása végett minden lelkész 200 P-ös életbiztosítást köt a Kálvineumok javára, mely összeg évi 9 P-ös fizetés mellett 20 év után a Kálvineumoknak fog kifizettetni, a biztosító elhalása esetén pedig azonnal esedékessé válik. Akciót indítanak arra is, hogy a lelkésznék 100 pengős életbiztosítással siessenek a Kálvineumok támogatására.

Egyházmegyei közgyűlés felír az Országos Református Lelkész-nyugdíj és özv., árva, gyámintézet Főt. és Melt. Elnökségéhez, hogy az évről-évre hatalmasan növekedő nyugdíjintézeti tőkét bocsássa a gyülekezetek rendelkezésére kölcsön gyanánt, miáltal a gyülekezetek olesóbb kamatozású kölcsönt, a gyám- és nyugdíjintézeti pénztár pedig a gyülekezetekben biztos adóst nyer.

Kimondja, hogy a Helvétia R.-T., mint amelyik intézet magas egyházi pártfogás alatt indult útjára: elszámolásra hívassék fel.

A tiszadobi egyház presbiteriuma kéri az az egyházmegyét, hogy foglaljon állást az egyházi tisztségek betöltése alkalmával eddig gyakorlatban volt eljárás kibővítése tárgyában, hogy t. i. ne egy személy, hanem legalább 2—3 ajánltassék a választó presbiteriumok figyelmébe. Egyházmegye a tiszadobi presbiterium javaslatával nem kíván foglalkozni s az eddigi módot — jobb híján — fenntartandónak tartja.

Ez egyházmegyei gyűlésen tetté le az esküt 14 újonnan választott tanító, kiket Esperes üdvözölt meleg szavakkal.

Ugyancsak az Esperes búcsúztatta a 42 éves szolgálat után október 1-el nyugalomba vonuló Veress Géza nádudvari lelkészt, volt tanácsbíró, a nyugalmi évekre erőt s kegyelmet kérve rá.

Az adminisztrációs ügyek letárgyalása után déli fél 2 órakor ebédre gyűltek össze az egyházmegye alkotó tagjai az Angol királynő étteremben. Jelen voltak a közebén a soproni ref. egyház apostoli munkát végző főgondnoka, Kövessy Ferenc főiskolai tanár és Csikesz Sándor ORLE főtitkár, professzor, mint vendégek, kiket Esperes üdvözölt. Ügyszintén üdvözölte Esperes a nádudvari református egyház első ízben egyházmegyei gyűlésen résztvevő képviselőjét, Ludány Miklós felsőházi tagot.

Ludány Miklós válaszában kijelentette, hogy ő eddig, 42 éves koráig templomba nem járt, úrvacsorával nem élt, mert itthon a hozzá hasonló egyháztalaktól úgy látta s ő azt is hitte, hogy a vallásra és templomra nem nagy szükség van, de a múlt évi amerikai út, mikor is

a Kossuth-szobor leleplezésére a vármegye kiküldte, teljesen más meggyőződést érelt meg benne. Ott azt hallotta s tapasztalta, hogy Magyarországot nem ismerik és annak talpraállítására nem igen törekszik senki, de ha Magyarországról és Erdélyről, mint protestáns lakta földről esik szó: erről már tudnak, így már ismerik ezt az országot és a protestantizmus védelméért mindent megtesznek. Azt látta, hogy Rockefeller és Hoover, meg a többi milliárdos és szellemóriás elsősorban vallásos, egyházat szerető s azért minden áldozatra kész, alázatos ember, megszegyelte magát és megtért. Azóta rendszeresen jár a templomba, él az úrvacsorájával s élénken részt vesz az egyházi munkában s kéri egyházmegye alkotó tagjait, hogy munkatársul fogadják szeretettel, szívesen

Ludány Miklós bejelentése nagy tetszést és örömet váltott ki. — Vajha minél többen s mentek volna ki a mi világi uraink közül s tértek volna vissza Ludány Miklósként megtérten, lélekben újjászületve!...

Kósa nagytiszteletű úr

„aggodalmát“ van hivatva eloszlatni e pár sor. Azt óhajtom megvilágítani, hogy az ORLE. konferencián való megjelenéshez nem szükséges „két, három nagy utazó bőrönd“ akkor sem, ha a pap feleségével együtt jelenik meg ezeken az áldott összejöveteleken. A mai női ruhák (úgy az alsók mint a felsők) annyira összezsugorodnak méret és anyag tekintetében, hogy egy asszony az egy egy hélig tartó konferenciára öt ruhát és ugyanannyi fehérneműt (azt hiszem ennyi mindenkinek elég egy hétre) és minden szükséges kelléket, a cipőtől a fogkeféig, elvihet egy rendes méretű irattáskában és el van látva a templom és kirándulás, a diszhangverseny és felvonulás, a hideg és nagymeleghez okvetlen szükséges ruhakellékekkel! Nem tudom, ki volt az az ügyes papné, aki végig egyazon ruhában volt jelen a 21—27-ig tartó konferencián, (mert valóban nem volt időm toalett szemlére) de vagy a hidegtől, vagy a melegtől okvetlen szenvedett!

Az egyenruha megvalósítását el kell halasztanunk addig, míg olyan fenkölt gondolkodásunk leszünk, hogy a magyar ruhát fogadjuk el egyhangulag. Sőt még akkor is igen nagy akadálya lenne az anyagiak miatt! Mert a magyar ruha csak úgy szép, amint azt szép anyáink viselték, díszmagyar-ként. Az szállhatott az unokára, mert értékes, mert valódi volt! A részletre vásárolt gyászmagyar ruhából az unokára fegfeljebb csak a részletfizetési kötelezettség maradna meg.

Kínos feltűnés-keltés nélkül (mitől a papnéknak kötelessége megóvni a férjét és a híveket), nem lehet megvalósítani az egyenruhát, mert ahhoz egyenlő egyéniség és termet is kellene. Egyelőre pedig azért kell imádkoznunk és arra kell törekednünk, hogy lehetőleg egyformán papné lelkületűek tudjunk lenni! És ha ez sikerül, talán külsőnkön is meg fog látszani. Most elégedjünk meg a mi tisztes feketeszínű ruhánkkal a templombamenetelhez. Ó, bár a papeányok is felvennék a mindig legszebb

fehér szint, legalább a konferenciákhoz való felvonuláshoz és a templomba!

A mostani konferenciának nagy vívmánya volt s valószínűleg Kiss Ferenc bácsi előző évi beszédjének köszönhető, hogy a bubi fizurás papné és néhány papleány is, a legnagyobb hőségben sem tette le a kalapot. Csakis borotvált nyakuk árulta el, hogy hódoltak a hála Istennek már letűnőben levő divatnak!

Régen a konferenciák két-három napig tartottak. Nem voltak az oly kedves kirándulásokkal fűszerezve. S talán az időjárás sem volt olyan szelőséges. A papok egy ruhával elindulhattak és a pár fehérműt és a palástot egy kézításkában könnyen elvihették. Most a papok is visznek egy tartalék ruhát, mert mindenkit érhet baleset, ha egyéb nem egy bőséges eső képében. Tehát egy utazó bőrönd így is kell és úgy is elég, ha a papné is megy.

Menjünk is ezután is minél többen, okulni, lelki kincseket és barátságot gyűjteni!...

Egy hűséges konferencia látogató.

Halottaink

Ifj. Farkasfalvi Farkas Géza f. hó 15-én 26 éves korában váratlanul elhunyt Rásonyban, kiben Farkasfalvi Farkas Géza, a sárospataki főiskola és az abaúji egyházmegye gondnoka, fiát gyászolja. Nemcsak a közéletnek, de anyaszentegyházunknak is sokat ígérő tagja dőlt vele sírba.

Rácz István csákszerényi lelkész szeptember 9-én 41 éves korában Budapesten, hosszú és kínos szenvedés után meghalt. Özvegye, négy gyermeke, testvérei gyászolják.

Dr. Szász Lajos dr. Szász Károly dunántúli egyházkerületi tanácsbíró fia 22 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt.

Emlékük legyen áldott!

Különfélék

A kollégiumi polgári fiúiskola megnyitása. Csendben, minden ünnepélyesség nélkül nyílt meg ezen iskolai év elején a kollégiumnak egy új tagozata: a polgári fiúiskola, egyelőre az I. osztállyal. Semmi sem mutatja jobban az érdeklődést ezen iskola iránt, mint az, hogy felvételre 67-en jelentkeztek, de az igazgatóság a Rendtartás értelmében csak 54-et vett fel. A felvett 54 növendék közül 53 református, 1 ág. h. ev.; 52 helybeli, 2 vidéki. Az új intézet ideiglenesen a tanítóképző-intézet igazgatójának az igazgatása alatt áll. A heti 30 órát egy okleveles magyar-történelmi helyettes polgári iskolai tanár s a tanítóképző-intézet öt szaktanára, mint óraadó látja el. Az új intézetből kimaradt tanulók a társulati polgári iskolába iratkoztak be, ahol szintén megnyílt 39 növendékkal az első osztály. Így polgári fiúiskolai I. osztályos tanuló 93 van a múlt évi 63-mal szemben. Az emelkedés

29. Az új intézet egy szép, világos termet kapott osztálytermül az egyetemtól, cserében egy másik helyiségért. Hisszük, hogy az új intézet megkapja úgy a fizetéskiegészítési államsegélyt tanárai részére, mint a városi segélyt. A nyilvánossági jog megszerzéséért a kellő lépések már megtörténtek. A kollégiumi polgári fiúiskola az állami és városi segély, a növendékek tandíj-fizetése mellett a három fenntartótestületnek (egyházkerület, kollégium, debreceni református egyház) súlyosabb anyagi áldozatot nem fog okozni. A kollégium ezen új tagozata a társulati polgári fiúiskola fokozatos megszűnésével szép fejlődésnek néz elé. Az 1829—30. iskolai évben látjuk első nyomát a kollégiumi polgári fiúiskolának, amely 1874-ben szűnt meg. Isten segítségével újra feltámadt a magyar református egyház erősítésére.

A debreceni egyházrészek bibliakörei a nyári szünet után ismét megkezdték működésüket.

A nagyvárad Református Kör szeptember 22-én Petőfi-ünnepélyt rendezett.

Újvidéken második református templomot építenek.

A miskolci martintelepi egyházrész szeptember 15-én délután templom alapkövetéti ünnepélyt tartott.

A nagybányai református egyházmegye szeptember 30-án Szatmáron tartja őszi közgyűlését.

A kecskeméti református egyház rövidesen megkezdi tanítónőképző intézetének és az azzal kapcsolatos internátus építtetését.

A békésháti egyházmegye október 16-án tartja közgyűlését Hódmezővásárhelyen.

A békésháti református tanítóegyesület szeptember 14-én népes gyűlést tartott Köröstarcsán.

A hunyadi református egyházmegye konferenciát rendezett Marosillyén, ahol kegyelettel emlékeztek meg Bethlen Gáborról halála 300. fordulójára alkalmából.

A vámfalusi egyház szeptember 14-én avatta fel újonnan épült kultúrházát.

A budapesti református theologiai akadémia f. hó 21-én tartotta évnyitó ünnepélyét. Hamar István theol. tanár prédikált, dr. Sebestyén Jenő igazgató pedig megnyitó beszédet mondott.

Lelkészválasztás. A felsődobszai református egyház egyhangú meghívás útján Kis István miskolci segédlelkészt választotta meg lelkipásztorává.

Az őrszentpéteri egyház új orgonáját október első felében avatja fel.

Lajoskomáromban szeptember 8-án harangszentelés volt, fényes ünnepély keretében. A felavató beszédet Varga Kálmán egyházkerületi jegyző mondotta.

Kecskemét városa lépéseket tett a koldulás megszüntetésére és ezzel kapcsolatosan az arra szorulóknak tisztességes ellátására.

A bodajki református egyház újonnan épült iskoláját szeptember 15-én szentelte fel Medgyasszay Vince egyházkerületi főjegyző, esperes.

Hévízen és Keszthelyen az elmúlt fürdő-szezonban 2687 idegen gyülekezeti tag hallgatta Isten igéjét.

A Soli Deo Gloria Szövetség Balatonszárszón tartott közgyűlésén két teljes munkaidővel dolgozó titkárt választott, Fonyad Dezső segédlelkészt főtitkárnak, Mikes Magdát pedig középiskolás leánytitkárnak.

Dr. Antal Géza dunántúli református püspök irodalmi munkásságát arcképpel ellátott füzetben összeállította Pongrác József pápai theol. tanár.

A kisújszállási református reálgymnázium új igazgatója Vadai Ferenc lett, aki 30 év óta kiváló tanára az intézetnek.

A debreceni Templomegyesület vallásos szak csoportja szeptember 27-én délután 6 órakor összejövetelt tartott a Kollégium dísztermében. Előadást tartott dr. Jánossy Gyula egyetemi tanársegéd.

A héregi református egyház a nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állásra Bod Emilt választotta meg.

A Soli Deo Glória Szövetség október végén bécsi tanulmányútát rendez, melynek részvételi díja fiúk részére 32, lányok részére 36 pengő.

ad 1260—1929. gh.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli egyházkerület érdekelt egyház-községeinek lelkészi hivatalaival közölni kívánom, hogy az egyetemes adóalap végrehajtó-bizottsága által a folyó 1929. év II. felére megállapított adócsökkentési segélyek megérkeztek, s hogy az utalványozott összegekre vonatkozó nyugtáknak egyházmegyéenkénti szétküldése egyidejűleg megtörtént. Ez alkalommal is kérem a Nagytiszteletű Lelkész Urakat, hogy adósegély-nyugtáikat aláírás és hivatalos bélyegzővel történt ellátás után ne egyházkerületi gazdasági hivatalunkhoz, hanem összegyűjtés s együttes elintézés céljából az egyházmegyei közpénztárnok urakhoz méltóztassanak beküldeni.

A több oldalról hozzánk érkezett sürgető megkeresésekre utalással azt is közölni kívánom, hogy az adósegélyösszegek szétosztására vonatkozó utalvány rendeletet hivatalunk csak e hó 23-án vette kézhez, s hogy a késedelmet egy, az elnöki tanács elé utalt s döntés alá csak e hó 5-én került elvi kérdés okozta.

Az egyetemes konvent Elnöki tanácsának határozata alapján az 1929. II-ik félévi adósegélyek megállapítása oly módon történt, hogy az adósegélyek eredetileg s aranykoronában megállapított összegének félévi részlete 51·4

százalékkal utaltatott ki pengő értékben. Az ilyképpen történt megállapítás tehát az előző évi 42·83%-kal szemben 44·31% valóságos valorizációnak felel meg.

Debrecen, 1929 szeptember hó 28-án.

Varga Pál,
egyházkerületi számvevő,
a gazdasági hivatal vezetője.

Pályázat.

A bojti (Bihar vm.) református egyház II. tanítói állására a D. P. L. folyó évi szeptember hó 14-én megjelent 37. számában meghirdetett pályázat határidejét folyó évi október hó 10-ig meghosszabbítja a

Presbiterium.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3061—1929. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Ur!

Az Egyetemes Konvent 1926. évi május 26—28. napjain tartott ülésén 206—1929. szám alatt hozott határozatával felhívta az egyházkerületeket, hogy minden évi szeptember hó utolsó vasárnapját biblia-vasárnapnak jelöljék ki, amikor is a lelkészek a templomokban a tanárok és tanítók az iskolákban alkalmi tanításokat tartsanak a Bibliáról.

Felhívta ezen határozatával az Egyetemes Konvent az egyházkerületeket arra is, intézkedjenek, hogy az említett napon minden magyar református templomban a bibliaterjesztőtársulat céljaira történjék a perselyekbe a gyűjtés s a begyűjtött összegek az esperesi, illetve püspöki hivatalok útján a Brit- és Külföldi Biblia Társulathoz küldessék.

Az Egyetemes Konvent elnökségétől vett értesülesem szerint a Brit és Külföldi Biblia Társulat fennállásának 125 éves évfordulóját ez évben fogja ünnepelni s ez alkalomból a társulat egy és negyedszázados, áldásokban gazdag történetét egy ismertető füzetben szándékozik közzétenni, amit minden lelkésznek meg szándékozik küldeni, díjmentesen. A nevezett társulat e bejelentésével kapcsolatban azt a kérést intézte az Egyetemes Konvent elnökségéhez, hogy a fenti konventi határozattal elrendelt biblianap ez évben ne szeptember hó utolsó vasárnapján, hanem október hó 20. napján tartassék meg, amikor a kiadni szándékolt ismertető füzet anyaga a lelkészeknek már rendelkezésére fog állani.

Mivel a kérést méltányosnak a s cél érdekében állónak tartom, felkérem Esperes urat, hogy méltóztassék a bölcs vezetése alatt álló egyházközsegek lelkészeit felhívni, hogy a biblianapot ez évben kivételesen október hó 20-án tartsák meg.

Atyafiságos szeretettel
Debrecen, 1929 szeptember 19.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A lórántházai református orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalom: Lakás és kert, 16 kat. szántó föld, 11-50 m. gabona, 2-50 m. búza, 4 öl kemény tűzifa beszállítva, 400 □-öl szőlő, Bárczai-alapból 21 pengő, zsellérektől párber 50 pengő, ismétlő iskolásokért községtől 54 pengő, stóla. Értékegység 29. Többi államsegély. Kötelesség: Rábizandó osztályok vezetése, orgonista-kántori teendők végzése, egyházi énekkar szervezése, vezetése, belmissziói munkában, vasárnapi iskola vezetésében díjtalanul közreműködni, lelkészt akadályoztatása esetén helyettesíteni, presbiteri jegyzőkönyvet vezetni. Felszerelt kérvények esepresileg megerősített szolgálati bizonyítvánnyal ellátva, pályázat megjelenésétől számítva nyolcnap alatt alulírottához küldendők. Orgona-próbára iskolaszék pályázók közül külön értesítés mellett bárkit meghívhat. A megválasztott igazolt útiköltsége megtérítetik. Állás megerősítés után azonnal elfoglalandó.

Lórántháza (u. p. Nyirbakta, Szabolcs m.).

Hajdu Miklós,
iskolaszéki elnök.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap tulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

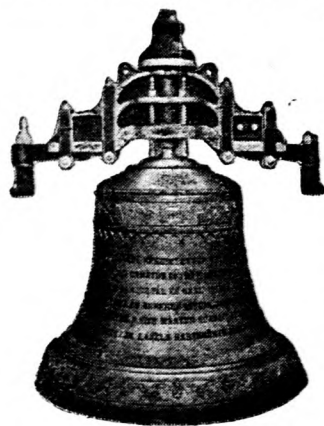
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

**„MÉLIUSZ“ könyvkereskedés
mű- és tanszerosztálya**

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

- Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen, 55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással 17.—
- Angyalos magyar címer hajlítható papirlemezeze felvonva és akasztókarikákkal ellátva, kis alak . 2:40
- Ugyanaz nagy alak 3:20
- Bittenbinder—Greczer: Métermértékek szemléltető táblája hozzávaló utasítással (Hossz-, terület-, súly-, ürmértékek) felvonatlanul 3.—
- Vászonra vonva és lécekkal ellátva 13.—
- Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép) 75 × 58 cm es táblák (Tizedes mérleg, darugép és csigasorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-inga, koloncos óra) 6.—
- Bopp—Gönczy: Földrajzi faliképek (2 kép 63—95 cm. méretben) színes nyomással, I—II. együttesen Állattérképek az öt világrész összes létező állataival I-től VI-ig, felvonatlanul 70.—
- Ugyanaz vászonra húzva és lécekkal ellátva . 120.—
- Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy „és nagy” nyomtatott betűk, kis- 2:40
- Gönczy—Urhegyi: Fali olvasótáblák írott- és nyomtatott betűk olvasásának tanításához 70—100 cm. méretben 8.—
- Gönczy—Urhegyi: Szépirási falitáblák. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium megbízásából szerkesztette: Kovács A. 3 tábla 63 × 95 cm. méretben, tokban, szegélyezve, lécekkal. 1. nagybetűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási példák I—III. 12.—
- Történelmi falikép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű nyomással, a sorozat ára 52.—
- Az Országos Falu- és Stefánia-Szövetség által kibocsájtott szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből
- Orosz számológép keményfa karikákkal, védőlappal, 1 és fél méter magas 36.—
- Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles, rúd- dal, címerrel ellátva, valódi merinói gyapjú . 26.—
- „Mi maradt nekünk” szemléltető képsorozat áll 21 drb. képből kemény deklire felkasirozva 36.—
- Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 34 cm. nagyságban, berámázva 18.—
- Földrajzi alapfogalmak, szemléltető kép vászonra vonva és lécekkal ellátva 15.—
- Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény dekli lemezre felvonva, szegélyezve és akasztókarikákkal ellátva 7.—
- Meinhold: Összes állatképei szemléltető oktatás céljaira, kemény deklilemezre felvonva darabonként
- Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal ellátva, darabonként 8.—
- Gönczy—Jéger—Hoffmann: A mezei gazdaságra hasznos, valamint kártekonny állatok I—VI. kemény dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal ellátva, darabonként 7.—
- Iskolai tábla egyik oldala kockás, a másik vonalas (120 × 150 cm. nagyságban) 50.—
- Hozzávaló állvány 24.—
- Iskolai felszerelési osztályunk rendel bárhol hirdetett könyvet- zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelszere- lést stb.

Kívánatra készséggel ad díjmentes árajánlatot a

Debrecen sz. kir. város és a
Tiszántúli Református Egyházkerület

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
papir- és írószerkereskedésében

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.

Telefonszám: 270.